

Π.3.1.4 *Ολοκληρωμένα παραδείγματα εκπαιδευτικών σεναρίων ανά γνωστικό αντικείμενο με εφαρμογή των αρχών σχεδίασης*

**Παραδειγματικό σενάριο
στο μάθημα των Αρχαίων Ελληνικών**

«Η εκπαίδευση στην αρχαιότητα»

ΡΑΛΛΗ ΑΘΗΝΑ

**ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ
ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ ΚΑΙ ΘΡΗΣΚΕΥΜΑΤΩΝ**

Θεσσαλονίκη 2012

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΕΡΓΟΥ

ΠΡΑΞΗ: «Δημιουργία πρωτότυπης μεθοδολογίας εκπαιδευτικών σεναρίων βασισμένων σε ΤΠΕ και δημιουργία εκπαιδευτικών σεναρίων για τα μαθήματα της Ελληνικής Γλώσσας στην Α/βάθμια και Β/βάθμια εκπαίδευση» MIS 296579 (κωδ. 5.175), - ΟΡΙΖΟΝΤΙΑ ΠΡΑΞΗ, στους άξονες προτεραιότητας 1-2-3 του Επιχειρησιακού Προγράμματος «Εκπαίδευση και Δια Βίου Μάθηση», η οποία συγχρηματοδοτείται από την Ευρωπαϊκή Ένωση (Ευρωπαϊκό Κοινωνικό Ταμείο) και εθνικούς πόρους.

ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: Ι. Ν. ΚΑΖΑΖΗΣ

ΑΝΑΠΛΗΡΩΤΗΣ ΕΠΙΣΤΗΜΟΝΙΚΟΣ ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ: ΒΑΣΙΛΗΣ ΒΑΣΙΛΕΙΑΔΗΣ

ΠΑΡΑΔΟΤΕΟ: Π.3.1.4 *Ολοκληρωμένα παραδείγματα εκπαιδευτικών σεναρίων ανά γνωστικό αντικείμενο με εφαρμογή των αρχών σχεδίασης*

ΥΠΕΥΘΥΝΟΣ ΠΑΡΑΔΟΤΕΟΥ: ΔΗΜΗΤΡΗΣ ΚΟΥΤΣΟΓΙΑΝΝΗΣ

ΦΟΡΕΑΣ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗΣ: ΚΕΝΤΡΟ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ

<http://www.greeklanguage.gr>

Καραμασούνα 1 – Πλατεία Σκρα Τ.Κ. 55 132 Καλαμαριά, Θεσσαλονίκη

Τηλ.: 2310 459101, Φαξ: 2310 459107, e-mail: centre@komvos.edu.gr

Περιεχόμενα

Ταυτότητα	4
Σύντομη περιγραφή του σεναρίου	5
Εισαγωγή	5
Στόχοι	6
Λεπτομερής παρουσίαση της πρότασης	6
Αξιολόγηση.....	8
Φύλλα εργασίας (βλ. Παράρτημα):	9
Άλλες εκδοχές – Επέκταση του σεναρίου:	9
Βιβλιογραφία-Δικτυογραφία:	9
Παράρτημα 1	10
Παράρτημα 2	13

A. ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ

Τίτλος

Η εκπαίδευση στην αρχαιότητα

Δημιουργός

Αθηνά Ράλλη

Διδακτικό Αντικείμενο

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα και Γραμματεία

Προτεινόμενη τάξη

Α΄ Γυμνασίου

Χρονολογία

2012

Διδακτική ενότητα

Αρχαία Ελληνική Γλώσσα Ενότητα 2, Η εκπαίδευση των παιδιών στην Αρχαία Αθήνα, Πλάτων, *Πρωταγόρας* 325c-326c. Η έννοια της εκπαίδευσης στην αρχαιότητα και σήμερα.

Διαθεματικό

Ναι

Εμπλεκόμενα γνωστικά αντικείμενα

Αρχαία Ιστορία, Νεοελληνική Γλώσσα, Εικαστικά, Πληροφορική, Ξένη Γλώσσα

Χρονική διάρκεια

3-4 διδακτικές ώρες

Χώρος

Αίθουσα διδασκαλίας, εργαστήριο πληροφορικής

Προϋποθέσεις υλοποίησης

Οι μαθητές πρέπει να έχουν βασικές δεξιότητες χρήσης ΤΠΕ (διερεύνηση στο

διαδίκτυο, αναζήτηση σε λεξικά και σώματα κειμένων, κειμενογράφος, λογισμικό παρουσίασης)

B. ΣΥΝΤΟΜΗ ΠΕΡΙΓΡΑΦΗ

Η διδακτική πρόταση αφορά τη διδασκαλία του Α΄ μέρους της 2ης ενότητας του σχολικού βιβλίου της Α΄ Γυμνασίου (Αρχαία Ελληνική Γλώσσα) με τίτλο *Η εκπαίδευση των παιδιών στην Αρχαία Αθήνα*.

Οι μαθητές καλούνται να αξιοποιήσουν πληροφορίες του Πλατωνικού και άλλων κειμένων, ιστορικές πληροφορίες (Αρχαία Ιστορία) καθώς και πολυμεσικό υλικό που θα αναζητήσουν στο διαδίκτυο, για να κάνουν μια ιστορική περιήγηση στην αρχαιότητα, να ανακαλύψουν τη σημασία γενικότερα της αγωγής και ειδικότερα της «παιδείσεως» και να επισημάνουν τον ανθρωποκεντρικό της χαρακτήρα.

Οι μαθητές καλούνται να συνθέσουν τα δεδομένα και να τα συσχετίσουν με σύγχρονες εκπαιδευτικές πρακτικές στις οποίες μετέχουν και οι ίδιοι.

Γ. ΕΙΣΑΓΩΓΗ

Η «εγκύκλιος παιδεία» του αρχαίου ελληνικού κόσμου αποτελεί μέχρι και σήμερα τον πυρήνα της εκπαιδευτικής πρακτικής. Η πρόταση διδασκαλίας σχετικά με την εκπαίδευση στην αρχαιότητα είναι διαθεματική. Οι μαθητές αναλαμβάνουν διερευνητική εργασία με κύριο στόχο να αποκτήσουν πληρέστερη αντίληψη της εκπαίδευσης στην αρχαιότητα, της ουσιαστικής σύνδεσης της παιδείας με τη διαμόρφωση της προσωπικότητας του διδασκόμενου και της σχέσης του με τον διδάσκοντα.

Οι μαθητές μαθαίνουν να αναζητούν και να επεξεργάζονται πληροφορίες, αξιοποιούν τις δυνατότητες των ΤΠΕ (διαδίκτυο, ηλεκτρονικά λεξικά, κειμενογράφος, λογισμικό παρουσίασης, δραστηριοποιούνται με την συμπλήρωση

φύλλων εργασίας και συνεργάζονται.

Δ. ΣΤΟΧΟΙ

Οι μαθητές καλούνται:

- να γνωρίσουν τη βασική δομή της διαπαιδαγώγησης και εκπαίδευσης των παιδιών στην αρχαία Αθήνα
- να συγκρίνουν τα διαφορετικά εκπαιδευτικά συστήματα σε πόλεις της αρχαίας Ελλάδας
- να κατανοήσουν ότι η εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα αποσκοπούσε στη διαμόρφωση σωματικά υγιούς και πνευματικά ολοκληρωμένης προσωπικότητας
- να φανταστούν/αναπαραστήσουν την ημέρα ενός παιδιού στην αρχαία Ελλάδα
- να αντιπαραβάλουν την οργάνωση και τα βασικά στοιχεία της εκπαίδευσης στην αρχαία Ελλάδα με το πρόγραμμα του σχολείου στο δικό τους σημερινό εκπαιδευτικό σύστημα, εντοπίζοντας τις ομοιότητες και τις διαφορές, τα θετικά και τα αρνητικά
- να συναισθανθούν την άρρηκτη σύνδεση της παιδείας με τα ανθρωπιστικά ιδεώδη
- να πάρουν μέρος σε μια μαθησιακή διαδικασία, κατά την οποία θα συνδυάσουν αναζήτηση και κατανόηση πληροφοριών, σύγκριση διαφορετικών δεδομένων
- να αντλήσουν πληροφορίες από κειμενικό και εικαστικό υλικό
- να αναπτύξουν δεξιότητες σχετικά με την κριτική επεξεργασία και δημιουργική-συνθετική παρουσίαση των δεδομένων που συλλέγουν
- να εξοικειωθούν με τη χρήση διαδικτυακών πηγών και ψηφιακών πόρων

Ε. ΠΑΡΟΥΣΙΑΣΗ ΤΗΣ ΠΡΟΤΑΣΗΣ

Αφετηρία

Η εκπαίδευση συνδέεται με την καθημερινότητα των μαθητών. Στην ύλη των

σχολικών μαθημάτων η έννοια προσεγγίζεται διαχρονικά στο πλαίσιο των μαθημάτων της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και Γραμματείας, της Ιστορίας και της Νέας Ελληνικής Γλώσσας. Καθώς οι στόχοι των εκπαιδευτικών συστημάτων εκφράζουν και υπηρετούν τις σύγχρονές τους κοινωνικές αξίες και ιδεώδη, παρουσιάζει ιδιαίτερο ενδιαφέρον η κριτική και συγκριτική προσέγγιση της εκπαίδευσης ανά εποχές και κοινωνίες.

Αξιοποίηση των ΤΠΕ:

Χρησιμοποιούνται οι παρακάτω τεχνολογίες:

- Λογισμικό παρουσίασης
- Κειμενογράφος
- Διαδίκτυο για αναζήτηση πληροφοριών και αξιοποίηση ηλεκτρονικού Λεξικού και Σωμάτων κειμένων

Διδακτική πορεία/στάδια/φάσεις:

Οι μαθητές καλούνται να διαβάσουν και να κατανοήσουν το κείμενο στο σχολικό εγχειρίδιο της Αρχαίας ελληνικής γλώσσας. Η εργασία στη συνέχεια βασίζεται στο Φύλλο Εργασίας.

1η φάση - Η εκπαίδευση των νέων στην αρχαιότητα

Οι μαθητές στο πλαίσιο μιας στοχευμένης δραστηριότητας αναζητούν πληροφορίες για την εκπαίδευση στην Αρχαία Ελλάδα και θα τις σημειώσουν στον πίνακα που δίνεται. Για τον σκοπό αυτό αξιοποιούν τα ερμηνευτικά σχόλια και το παράλληλο κείμενο του μαθήματος, το σχολικό εγχειρίδιο της Αρχαίας Ιστορίας στο οποίο παραπέμπει το ηλεκτρονικό βιβλίο του μαθητή και σχετικές ιστοσελίδες στο διαδίκτυο. Στόχος είναι να αποκτήσουν σαφέστερη εικόνα για την εκπαίδευση και τα παιδευτικά ιδεώδη του αρχαίου κόσμου, να επεξεργαστούν το κειμενικό και εικονικό

υλικό και να συντάξουν μια συνθετική εργασία.

2η φάση - Η σύγχρονη εκπαίδευση

Οι μαθητές καλούνται να συλλέξουν αντίστοιχα στοιχεία για τη σύγχρονη εκπαίδευση, καταρτίζοντας ανάλογο πίνακα με αυτόν που επεξεργάστηκαν κατά την 1η φάση της εργασίας τους. Έπειτα καλούνται να συγκρίνουν τα δεδομένα, να εντοπίσουν ομοιότητες και διαφορές, να σχολιάσουν, να κρίνουν τα αρνητικά και τα θετικά.

Στη συνέχεια αναζητούν στο ηλεκτρονικό Λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής και στα Σώματα κειμένων τις έννοιες *εκπαίδευση*, *παιδεία*, *παιδεύω*, *εκπαιδεύω* για να διερευνήσουν την έννοιά τους και τυχόν σημασιολογική διαφοροποίηση από την αρχαία ελληνική.

Η διδασκαλία ολοκληρώνεται με την επιλογή και παρουσίαση μιας δραστηριότητας: δραματοποίηση της καθημερινότητας ενός φανταστικού μαθητή στην αρχαιότητα ή εικαστική δημιουργία (κόμικ) που αποτυπώνει στιγμιότυπα από την εκπαίδευση των μαθητών στην αρχαιότητα καθώς και τη σύγχρονη σχολική πραγματικότητα.

Στο Παράρτημα προσφέρονται για αξιοποίηση προαιρετικά τρία μεταφρασμένα κείμενα για το περιεχόμενο και τους στόχους της εκπαίδευσης στην αρχαιότητα.

ΣΤ. ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση μπορεί να γίνει τόσο από τους ίδιους τους μαθητές (αυτοαξιολόγηση), όσο και από τον διδάσκοντα σε δυο άξονες: α) στον άξονα του τι γνώριζαν, τι χρειάστηκε να μάθουν και στο τι έμαθαν τελικά οι μαθητές σε σχέση πάντοτε με την αρχική στοχοθεσία, β) στον άξονα της διαδικασίας που ακολούθησαν και του

προϊόντος που δημιούργησαν τελικά. Μ' αυτόν τον τρόπο οι μαθητές γνωρίζουν πώς να μαθαίνουν και παράλληλα μπορούν ανά πάσα στιγμή να ανατρέξουν και να αξιολογήσουν την πορεία τους προς τη γνώση (μεταγνωστικές δεξιότητες), αλλά και να αναστοχαστούν για το τελικό προϊόν της γνωστικής διαδικασίας.

Z. ΦΥΛΛΑ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (βλ. [Παράρτημα](#)):

H. ΑΛΛΕΣ ΕΚΔΟΧΕΣ – ΕΠΕΚΤΑΣΗ ΤΟΥ ΣΕΝΑΡΙΟΥ

Στο πλαίσιο γλωσσικού μαθήματος (αρχαίας ή και νέας ελληνικής) η διδασκαλία θα μπορούσε να ξεκινήσει με τη διερεύνηση σχετικών με την εκπαίδευση εννοιών στο λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής. Εκτός από αυτές που αναφέρονται στη διδακτική πρόταση άλλες έννοιες που προσφέρονται: *αγωγή, παιδαγωγός, διαπαιδαγώγηση*.

Θ. ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ-ΔΙΚΤΥΟΓΡΑΦΙΑ

(α) Βιβλιογραφία

- Flacelière, R., *Ο δημόσιος και ιδιωτικός βίος των Αρχαίων Ελλήνων*, μτφρ. Γ. Βανδώρος, Εκδόσεις Δ. Παπαδήμα, Αθήνα 1995
- Jaeger, W., *Paideia. the ideals of Greek culture*, 3 vol., Oxford, 1939-1944-1945
- Καρζής, Θ., *Η παιδεία στην αρχαιότητα*, εκδ. Φιλιππότη, Αθήνα 1997
- Κασκαντάμη, Μ., *Μαθαίνοντας στο Internet Αρχαία, Νέα, Ιστορία*, Εκδόσεις Καστανιώτη, Αθήνα 2001
- Marrou, H. I., *Histoire de l'éducation dans l'Antiquité*, Paris 1948

(β) Δικτυογραφία

<http://el.wikipedia.org> (Εκπαίδευση στην αρχαία Ελλάδα)

<http://www.greek-language.gr/greekLang/index.html>

<http://www.lyravlos.gr/authentic-ancient-instruments.asp>

www.ime.gr

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 1

Φύλλα εργασίας

Α΄ ΦΑΣΗ - Η εκπαίδευση των νέων στην αρχαιότητα

Σας έχει ανατεθεί η παρουσίαση του θέματος: «*Η εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαιότητα*»

Για να πραγματοποιήσετε την έρευνά σας:

- αναζητήστε στοιχεία στα διδακτικά εγχειρίδια της Αρχαίας Ελληνικής Γλώσσας και της Αρχαίας Ιστορίας Α΄ Γυμνασίου καθώς και στο διαδίκτυο (προαιρετικά αξιοποιήστε τα κείμενα που δίνονται στο Παράρτημα 2).
- συμπληρώστε τον παρακάτω πίνακα:

	ΑΘΗΝΑ	ΣΠΑΡΤΗ	ΆΛΛΕΣ ΠΟΛΕΙΣ
ΕΙΔΟΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (κρατική, ιδιωτική)			
ΒΑΘΜΙΔΕΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (ηλικίες που αντιστοιχούν)			
ΕΚΠΑΙΔΕΥΟΜΕΝΟΙ (φύλο, κοινωνική τάξη, οικονομική κατάσταση)			
ΒΑΣΙΚΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ			
ΆΛΛΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ			
ΕΙΔΙΚΟΤΗΤΕΣ ΔΑΣΚΑΛΩΝ			

ΥΛΙΚΑ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ (π.χ. γραφής, μουσικής)			
ΧΩΡΟΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ			
ΣΤΟΧΟΙ (γενικοί και ειδικοί)/ΙΔΕΩΔΗ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ			

ΣΥΜΠΛΗΡΩΜΑΤΙΚΕΣ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΕΣ

(π.χ. τρόπος διεξαγωγής μαθήματος, ρόλος του παιδαγωγού κλπ.)

- εμπλουτίστε την παρουσίασή σας με εικονικό υλικό που θα αναζητήσετε στο διαδίκτυο και θα το τοποθετήσετε σε λογισμικό παρουσίασης (power point).

Επισημάνση: Σκεφτείτε ποιες λέξεις-κλειδιά θα χρησιμοποιήσετε σε μηχανές αναζήτησης, ώστε να προκύψουν τα στοιχεία που διερευνάτε. Μπορείτε να χρησιμοποιήσετε και αγγλικές λέξεις.

Β΄ ΦΑΣΗ - Η σύγχρονη εκπαίδευση

- Να συντάξετε έναν πίνακα όπως αυτός που συμπληρώσατε πιο πάνω που να καταγράφει την εκπαίδευση στη σύγχρονη Ελλάδα. Στη συνέχεια να συγκρίνετε τα δεδομένα, να εντοπίσετε ομοιότητες και διαφορές, να σχολιάσετε, να κρίνετε τα αρνητικά και τα θετικά.
- Να βρείτε εικόνες στο διαδίκτυο για τη σχολική ζωή στην Ελλάδα κατά τον 20^ο και τον 21^ο αιώνα.
- Αναζητήστε στο ηλεκτρονικό λεξικό της Κοινής Νεοελληνικής Τριανταφυλλίδη (http://www.greek-language.gr/greekLang/modern_greek/tools/lexica/triantafyllides/index.html) τη σημασία των λέξεων «εκπαίδευση», «παιδεία», «παιδεύω», «εκπαιδεύω».
- Επιλέξτε την αποστολή των λέξεων στα σώματα κειμένων και δείτε τη χρήση

τους σε κείμενα. Εισάγετε τη λέξη στο πεδίο αναζήτησης του [ΔΚΝ](#) και επιλέγετε «Αποστολή στα Σώματα».

- Εξετάστε τη σημασία των λέξεων. Είναι ίδια ή διαφοροποιείται σε σχέση με τα αρχαία ελληνικά;
- Να σκεφτείτε και να γράψετε πώς σχετίζονται μεταξύ τους οι έννοιες:
 - α) εκπαίδευση
 - β) παιδεία
 - γ) παιδεύω.....
 - δ) εκπαιδεύω.....

Δημιουργικές δραστηριότητες

Να επιλέξετε μία από τις δύο δραστηριότητες και να παρουσιάσετε την εργασία σας στην τάξη.

1. Με βάση το υλικό που έχετε συλλέξει να φανταστείτε, να περιγράψετε και να δραματοποιήσετε την καθημερινότητα ενός παιδιού στην αρχαία Ελλάδα. Να τη συγκρίνετε με τη δική σας καθημερινότητα.

2. Να δημιουργήσετε:

- α) ένα κόμικ σε τέσσερα καρέ με θέμα στιγμιότυπα από την εκπαίδευση των παιδιών στην αρχαιότητα
- β) ένα κόμικ σε τέσσερα καρέ με θέμα στιγμιότυπα από τη σύγχρονη, τη δική σας εκπαίδευση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ 2

Σχετικά με την εκπαίδευση στην αρχαιότητα μπορείτε να αντλήσετε στοιχεία και από τα κείμενα που ακολουθούν.

Κείμενο 1

Οι στόχοι της παιδείας

Αριστοτέλους *Πολιτικά* 1337a 33

Ότι, λοιπόν, πρέπει να υπάρχει ειδική νομοθεσία για την παιδεία και ότι πρέπει αυτή να είναι η ίδια για όλους, έγινε φανερό από τα παραπάνω. Αλλά δεν πρέπει να διαφεύγει την προσοχή μας, ποια πρέπει να είναι αυτή η παιδεία και με ποιο σύστημα πρέπει να εκπαιδεύονται οι νέοι. Γιατί σήμερα υπάρχει διαφωνία ως προς το εκπαιδευτικό πρόγραμμα που πρέπει να εφαρμοσθεί, αφού δεν παραδέχονται όλοι ότι τα ίδια πρέπει να μαθαίνουν οι νέοι ούτε όταν την αρετή, ούτε όταν τον άριστο βίο πρόκειται να επιδιώξουν, ούτε είναι ξεκαθαρισμένο αν η παιδεία πρέπει να έχει στόχο της την ανάπτυξη του πνεύματος μάλλον ή τη διάπλαση του ήθους της ψυχής. Από τις συγκεχυμένες αυτές γνώμες παρεμποδίζεται η ανεύρεση του σωστού παιδαγωγικού συστήματος και δε μπορούμε να ξέρουμε τι πρέπει να επιδιώκουμε: τα χρήσιμα για τη ζωή, τα σχετικά με την απόκτηση αρετής, ή τα περιττά στολίδια; Γιατί το καθένα απ' αυτά έχει τους υποστηρικτές και τους επικριτές του. Κι ούτε για τα σχετικά με την αρετή υπάρχει ομοφωνία αφού δεν τιμούν όλοι την ίδια αρετή, αλλά ο καθένας έχει διαφορετική έννοια γι' αυτή κι επομένως δικαιολογημένα διαφωνούν για τον τρόπο με τον οποίο αυτή ασκείται.

Δεν υπάρχει, βέβαια, αμφισβήτηση ότι από τα χρήσιμα πρέπει να διδάσκονται τ' αναγκαία για τη ζωή. Επίσης είναι φανερό ότι, επειδή τα έργα χωρίζονται σ' εκείνα που ταιριάζουν σε ελεύθερους και σ' εκείνα που δεν ταιριάζουν σ' αυτούς, δεν πρέπει να διδάσκονται όλα, αλλά όσα από τα χρήσιμα δεν υπάρχει φόβος να κάνουν αυτόν

που τα μαθαίνει βάνουσο. Και βάνουσο έργο, βάνουση τέχνη και βάνουση μάθηση πρέπει να θεωρούμε όσα κάνουν το σώμα ή την ψυχή ή το νου των ελεύθερων ανθρώπων άχρηστα για τις χρήσεις και τις πράξεις της αρετής.

Μετάφραση Β. Μοσκόβης

Ερωτήσεις

α. Σύμφωνα με το κείμενο έχουν όλοι την ίδια άποψη για τους στόχους της παιδείας;
β. Ποια από τα παρακάτω, κατά τη γνώμη του φιλοσόφου Αριστοτέλη, πρέπει να διδάσκονται; Ποιο είναι το σημαντικότερο;

- ✓ τα χρήσιμα για τη ζωή
- ✓ τα σχετικά με την απόκτηση αρετής
- ✓ τα περιττά στολίδια
- ✓ τα αναγκαία για τη ζωή
- ✓ συνδυασμός (συγκεκριμένα)

Κείμενο 2

Σκοπός της διδασκαλίας καθενός από τα μαθήματα των εγκυκλίων σπουδών

Αριστοτέλους Πολιτικά 1337b

Τέσσερα περίπου είναι τα είδη των μαθημάτων με τα οποία συνηθίζουν να εκπαιδεύουν τους νέους: τα γράμματα, η γυμναστική, η μουσική και τέταρτο η ιχνογραφία που την διδάσκουν μερικοί. Τη γραμματική και την ιχνογραφία τις διδάσκουν επειδή είναι χρήσιμες και εξυπηρετούν πολλές ανάγκες της ζωής. Τη γυμναστική επειδή συντείνει στην ανδρεία. Όσον αφορά τη μουσική θα μπορούσε κανείς να διατυπώσει απορία σήμερα για ποιο λόγο διδάσκεται, αφού στη σημερινή εποχή οι περισσότεροι τη χρησιμοποιούν για διασκέδαση. Οι αρχαίοι όμως νομοθέτες την είχαν ορίσει σαν παράγοντα της παιδείας γιατί η ίδια η φύση αποζητεί, όπως

είπαμε πολλές φορές, ο άνθρωπος να μη μπορεί να χρησιμοποιεί μονάχα σωστά τον χρόνο της εργασίας, αλλά να περνά ωραία και τον χρόνο της ανάπαυσής του. Επειδή η φύση, για να το ξαναπούμε και πάλι, είναι η αρχή όλων των πραγμάτων.

Μετάφραση Β. Μοσκόβης

Ερώτηση

Σύμφωνα με το κείμενο ποιος είναι ο στόχος της διδασκαλία κάθε μαθήματος;

Κείμενο 3

Αγωγή και εκπαίδευση των παιδιών στη Σπάρτη

Ξενοφώντος *Λακεδαιμονίων Πολιτεία* 2.1-2.5

Όσοι λοιπόν από τους άλλους Έλληνες υποστηρίζουν ότι μορφώνουν τα παιδιά τους με τον καλύτερο τρόπο, μόλις τα παιδιά αρχίσουν να καταλαβαίνουν όσα τους λένε, αμέσως προσλαμβάνουν γι' αυτούς παιδαγωγούς υπηρέτες κι αμέσως τα στέλνουν σε δασκάλους για να μάθουν γραφή, μουσική και να ασκηθούν στη γυμναστική. Επιπλέον αγοράζουν σανδάλια για τα παιδιά τους και με τη συνεχή αλλαγή ρούχων τα κάνουν να αισθάνονται όμορφα: όσο για το φαγητό θεωρούν μέτρο το στομάχι τους.

Ο Λυκούργος όμως αντί να έχει ο κάθε νέος από ένα δούλο παιδαγωγό χωριστά στο σπίτι του, καθόρισε για όλους μαζί να επιβλέπει την αγωγή τους ένας άνδρας, από κείνους που ασκείται η ουσιαστικότερη εξουσία, που ονομάζεται παιδονόμος, και αυτόν τον κατέστησε υπεύθυνο και να συγκεντρώνει τα παιδιά και να φροντίζει, αν κάποιο απ' αυτά είναι πονηρό ή ατίθασο, να τα τιμωρεί αυστηρά. Του έδωσε επίσης και μαστιγοφόρους για τους έφηβους, για να τους χτυπούν όποτε χρειαζόταν, με αποτέλεσμα να υπάρχει στην αγωγή μεγάλος σεβασμός και αυστηρή πειθαρχία.

Αντί πάλι να ανακουφίζει τα πόδια τους με σανδάλια, καθόρισε να

σκληραγωγούνται με ανυποδησία, με τη σκέψη ότι, αν εξασκούνταν έτσι, πολύ πιο εύκολα θα ανέβαιναν στις ανηφόρες και πολύ ασφαλέστερα θα κατέβαιναν στις κατηφόρες και ότι ένας ξυπόλυτος πολύ πιο άνετα θα πηδούσε και θα σηκωνόταν και θα έτρεχε, αν είχε συνηθίσει στη σκληραγωγία τα πόδια του, παρά αν φορούσε σανδάλια. Κι αντί να καμαρώνουν με συχνές αλλαγές ρούχων, έκρινε ότι πρέπει να συνηθίζουν με ένα είδος ρούχων όλο το έτος, πιστεύοντας ότι έτσι θα αντιμετώπιζαν ευκολότερα και το κρύο και τη ζέστη. Όσο για το φαγητό, καθόρισε έτσι να σιτίζεται ο κάθε έφηβος, ώστε ποτέ να μην αισθάνονται βαρυστομαχιά από την πολυφαγία, και να είναι έτοιμοι να αντέξουν στην πείνα, πιστεύοντας ότι όσοι εκπαιδεύονται έτσι θα μπορούσαν πολύ πιο εύκολα, αν χρειαζόταν, να αντιμετωπίσουν την έλλειψη τροφής, και πολύ περισσότερο, αν δινόταν διαταγή, με την ίδια ποσότητα (μερίδα) φαγητού θα περνούσαν περισσότερες μέρες, και λιγότερο θα αισθάνονταν την έλλειψη μαγειρεμένου φαγητού και θα έτρωγαν οτιδήποτε και θα ζούσαν και πιο υγιεινά· έκρινε εξάλλου ότι προσθέτει ύψος η διατροφή που κάνει τα σώματα λυγερά περισσότερο παρά αυτή που παχαίνει με το πολύ φαγητό.

Μετάφραση Γ.Α. Ράπτης

Ερώτηση

Σε τι διαφέρει η αγωγή των νέων Σπαρτιατών από των νέων στις άλλες ελληνικές πόλεις;